

MARX: IDEOLOGIA I FILOSOFIA

Ideologia.

El jove Marx té una frase interessant per justificar d'on surten els filòsofs. Diu així:

Els filòsofs no broten de terra com els bolets; són productes de la seva època, de la seva nació, les secrecions més subtils, valuoses i invisibles de les quals es destil·len en les idees de la filosofia. El mateix esperit que constitueix els ferrocarrils amb les mans dels obrers, construeix sistemes filosòfics en els cervells dels filòsofs.

Marx distingeix entre ideologia (relació complexa que s'estableix entre les idees i la societat –o entre la ment i l'entorn) i filosofia (és a dir la trobada, mútuament fecunda entre materialisme i dialèctica).

Cap teoria no és neutral, ni innocent. Les idees estan estretament vinculades a la vida i a les relacions de poder en una societat de classes. En altres paraules: no és la consciència la que determina la vida, sinó la vida la que determina la consciència.

Davant qualsevol idea rebuda, segons Marx caldria fer-se dues preguntes:

- 1.- Quins interessos defensen o amaguen?
- 2.- Quins són els seus vincles amb el poder, l'opressió i la llibertat?

Així la ideologia és tant una forma de mostrar (falses creences, pseudovalors...), com una manera d'amagar (interessos, prejudicis). Les actituds, idees i il·lusions d'un grup social es fan passar per "naturals" o s'assumeix també com a "natural" l'opressió i la desigualtat d'altres grups. Com diu en un article de 1857 la ideologia es tramet per l'educació que realitza "la manufactura completa de l'opinió pública".

Filosofia.

La filosofia, però, és tota una altra cosa. Tot i que la pretensió filosòfica de trobar-se per sobre (o al marge!) de la societat sigui endebades, Marx pensa que la filosofia té la capacitat de ser d'una altra manera. Pot inspirar i il·luminar. Com diu a la tesi XI sobre Feuerbach:

Els filòsofs no han fet altra cosa que interpretar el món; del que es tracta és de transformar-lo.

La filosofia de la transformació del món es diu: materialisme històric i materialisme dialèctic. És a dir: es tracta de pensar un materialisme que inclogui "les relacions reals de la vida" i a partir d'elles, mostrar el que s'ha mistificat o falsificat (ideològicament) de la realitat. Una filosofia que no tingui en compte la societat serà com la masturbació. Com diu a *La Ideologia Alemanya*:

Entre la filosofia i l'estudi del món real hi ha la mateixa distància que entre l'onanisme i l'amor sexual.

La filosofia marxista és una "filosofia de la praxi" que només es pot comprendre si partim de què els humans processem i construïm les nostres idees. Pensar és una activitat social i concreta.

Perquè pensar és social, llavors ha de ser dialèctic. És a dir, s'ha de fonamentar en la idea que no hi ha res de definitiu, que tot està sempre en procés constant de canvi.

Perquè pensar és concret, llavors cal ser materialista. És a dir, s'ha de fonamentar en l'anàlisi del que és immediat, quantitatiu i objectivable i no en la pura subjectivitat emocional.